

N:o 7.

Af herr von Strokirch, om anslag till beredande af lättnad i kommunernas bördor för fattigvård och folkskolelärares aflöning m. m.

Sedan Riksdagen, i afsigt att skydda de inhemska näringarne, genom tullagsstiftning gifvit en mera än förr utsträckt tillämpning af indirekt beskattning och derjemte till befrämjande af sedlighet och nykterhet höjt bränvinstillverkningsskatten, hvilka tvenne skattekällor för visso komma att regelmessigt tillföra statsverket större intrader, än hvad som till dess fyllande nödvändigt behöfves och sålunda möjligen bilda öfverskott i statskassan, hvilka endast undantagsvis för högst angelägna ändamål böra medräknas eller intagas i budgeten, som årligen torde böra hållas inom ett ungefärligt lika belopp, är det billigt och rättvist att se till, huruvida icke en del af sådana genom indirekta eller särskilda beskattningar åstadkomna öfverskottsmedel böra användas till lättande af vissa från den skattdragande befolkningen utgående direkta skatter eller utlagor, hvaribland de till folkskola och fattigvård från alla samhällsklasser i mån af förmögenhet utgående kommunalutskylderna utan gensägelse äro de mest betungande och dertill ganska ojemut tryckande, hvarföre de således *företrädesvis* äro förtjenta af att ihågkommas vid en skattelindring.

Hvad folkskolan beträffar kan den, sedan staten för sina intressen satt högre fordringar på folkbildningen än det minimum deraf, hvarmed arbetarefamiljen kan för sin del låta sig nöja, och då frukterna af folkskoleundervisningen komma landet i sin helhet till godo, icke vidare anses vara en hvarje sockens enbara angelägenhet, ett förhållande, som genom statens deltagande uti folkskolelärares aflöning redan vunnit erkännande

och gifver stöd för den meningen att ytterligare statsbidrag böra dertill meddelas; rörande fattigvården har staten icke heller undandragit sig att äfven deri i viss mån deltaga, hvarigenom den alltså tillika godkänt ett visst berättigande i de anspråk, som i angifna hänseende kunna framställas; fattigvården, från att vara allmosa och välgörenhet, blifven en obligatorisk skyldighet, kan eller får icke, utan stor orättvisa, vidare, som förr, (då det ej sällan inträffade att personer föddes, framlefdes och dogo utan att någonsin hafva varit annorstädes än i födelsesocken och således kunde sägas tillhöra densamma eller då svåra samt ofullkomliga kommunikationsmedel äfvensom en bunden näringsfrihet ofta i motsats till nu varande förhållanden förhindrade eller omöjliggjorde personers förflyttning till eller deras yrkes bedrivande å annan ort) fortfara såsom en, hvarje socken för sig (såsom ett litet slutet helt) åliggande skyldighet, utan torde för framtiden få lof att betraktas såsom en mera allmän angelägenhet, till hvars bestridande statens medverkan torde hädanefter böra tagas i större anspråk än hitintills, detta så mycket hellre som ej sällan inträffar, att personer, skadade i arbete för statens räkning eller derur afgående vid arbetsföretagets slut, i fattigvårdshänseende falla de särskilda socknarne till last; om olägenheten af sådane personer ännu icke kan sägas hafva blifvit en landsplåga, så finnas dock många andra fall, för hvilka icke samma vitsord kan gälla, hvaribland bränvinets offer kunna räknas; om den förhöjda bränvinsskatten skall i alla delar motsvara sitt ändamål gifver den också en särskild god anledning till fränställning om större statsbidrag än hittills till fattigvården i riket; ty då (äfvén det fördyrade) bränvinets missbruk ju rätt ofta åstadkommer fattigdom, är det ju äfvén skäligt, att med bränvinets skattepenning underlätta fattigvårdens omkostnader för mildrandet af bränvinets dåliga följder.

Után att i någon mån afse upphäfvandet af socknarne i gällande folkskolestadga bestämda *skyldigheter* håller jag före, att det på här ofvan anförda skäl tillkommer staten att i mån af tillgång utsträcka sina bidrag till folkskolan inom socknarne, deras byggnadsskyldighet undtagen, och, utan att förneka billigheten af att närmaste socknemän låta sig vårda om de fattige och deras väl samt åt dem anskaffa och underhålla fattighus eller dylik inrättning, hyser jag den mening, att en socknarne tillkommande lindring i deras nuvarande obligatoriska fattigvård är en statsangelägenhet, hvars ordnande icke bör fördröjas.

Ett sätt att såväl åvägabringa som tillämpa ofvan antydda lindringar vore att Riksdagen beviljade ett anslag, beräknadt efter 50 öre på hvarje person af Sveriges år 1886 till 4,717,189 invånare uppgifna folkmängd att med 2,358,535 kronor årligen utgå för att efter folkmängden

fördelas inom hvarje landstingsområde eller stad, som icke hörer till landsting, och att detta penningbelopp som belöper sig på hvarje sådant område eller stad öfversändes till dess förvaltande myndighet, hvilken sedermera delar de mottagna medlen i tvenne lika stora hälfter, den ena afsedd för folkskolan, den andra för fattigvården, för att enligt följande bestämmelser fördelas mellan socknarne inom området, hvars alla kommunalnämnder dess förinnan böra till nämnda myndighet hvar för sig insända vidimerad afskrift af socknens fyrktal samt uppgift på huru många öre hvarje fyrk gäller, särskildt hvad angår utgifter för folkskolans lärares och lärarinnors aflöning och pensionering samt skolans drift, och särskildt rörande fattigvården, barnuppfostran deri inbegripen, men uti intetdera fallet någon utgift i och för byggnadsskyldighet eller ränta å lån därför; summan af de från socknarne till folkskolan lemnade bidragen tagas derefter till divisor för ena hälften af statsanslaget, då den blifvande qvoten visar de ören som å hvarje i och för folkskolan utlagd *krona* skall såsom lindring tilldelas socknarne; lindringen i fattigvårdskostnaden utvisas, då områdets *sammanräknade fyrktal* toges till divisor för andra hälften af statsanslaget, hvarefter den erhållna qvoten angifver det *antal ören*, som belöper sig på hvarje fyrk för att såsom lindring socknarne tillställas. Sedan dessa uträkningar blifvit afslutade, tillräknas hvarje socken sitt belopp, hvilket öfversändes till vederbörande kommunalnämnd, som derå till landstingets expedition insänder qvitto och går i författning om att hvar och en skattskyldig bekommer sin andel. I stad, der kommunalutskylder utgå efter bevillningskrona, är uträkningen enkel.

De här föreslagna lindringarne böra ej åtnjutas af de socknar inom riket, hvilka, i följd af inkomster från egna skogar eller industrier, icke erlägga eller behöfva erlägga några kommunalutskylder, ej heller till sådana, som genom donation eller beviljade anslag redan i jämförelse med andra åtnjuta lindring.

På grund af här ofvan anförda skäl och med stöd af den öfvertygelsen att lösningen af denna nu framställda angelägenhet endast är en s. k. tidsfråga, vågar jag redan nu föreslå,

att Riksdagen ville bevilja ett ordinarie anslag, beräknadt efter 50 öre för hvarje person af Sveriges år 1886 till 4,717,189 invånare uppgifna folkmängd, att från och med 1890 årligen utgå med 2,358,535 kronor för att, fördeladt efter folkmängden inom hvarje landstingsområde eller stad som icke hörer till landsting, med två lika stora lotter och med iakttagande af

här ofvan antydda grunder och undantag användas till lättnad af kommunalutskylder i hvad de röra fattigvården och aflöning samt pensionering af folkskolans lärare och lärarinmor äfvensom underhåll af skolans materiel.

Stockholm den 22 januari 1889.

Fr. von Strokirch.

N:o 8.

Af friherre Barnekow, ang. skrifvelse till Konungen med anhållan om vidtagande af åtgärder för att prest- och domareederna måtte utbytas mot löften.

På grund af riksdagens hemställan till Kongl. Maj:t hafva de flesta löfteseder blifvit afskaffade. Redan 1883 års riksdag beslöt att till Kongl. Maj:t aflåta en skrifvelse, deri uttalades att bekräftelseorden i löftesederna: »så sant mig Gud hjelpe till lif och själ» måtte utbytas mot andra mera lämpliga; men det var egentligen 1886 års Riksdag, som kraftigt grep in i denna fråga. Då beslöts afskaffandet af talmansederna och dessutom aflät Riksdagen en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida icke huld- och trohetseder, embetseder, krigsmannaeder eller andra med dessa jemförliga eder må kunna afskaffas. Med anledning af denna skrifvelse har Kongl. Maj:t funnit